

Johannes Lahtinen

VASKELAN PUIMAOSUUSKUNNAN SYNTY

Karjala-lehden Metsäpirtti-liitteessä vuodelta 1973 on Johannes Lahtisen kirjoitus "Vaskelan puimaosuuskunnan synty". Herkullinen kuvaus oheisena kokonaisuudessaan.

"Vuonna 1925 Matti Koskivaaran aloitteesta kokoontui joukko Vaskelan kylän miehiä pohtimaan onko tarpeeksi yksimielisyyttä ja muita edellytyksiä perustaa puimakoneosuuskunta. Ajatus sinänsä oli hyvä ja käyttökelpoinen, mutta sen ajan rahatuloja verrattaessa koneiden hintaan asia tuntui rahoituksen osalta ajautuvan umpikujaan.

Lienee muuten varmaa, että **Matti Koskivaaralla** oli jo ennalta kypsytetty ajatus koko rahoitussuunnitelmaa varten, mutta nyt tässä oli sopiva tilaisuus tuoda ajatus esiin. Olihan olemassa mahdollisuus kääntyä jo vuotta aikaisemmin perustetun Vaskelan Osuuskassan puoleen. Sekin oli alkuunpantu samassa paikassa ja samojen miesten toimesta. Näitä miehiä voimme siis kunnioituksella muistella urauurtavasta työstä niin tämän kyseessä olevan puimaosuuskunnan kuin myös Vaskelan Osuuskassan hyväksi. Mutta hyvin yleistä on, että ne jotka tämän tapaisia radikaalisia uudistuksia toimeen panivat, saavat osakseen voimakasta arvostelua, niin kävi myös näille yhteisen asian hyväksi ahertajille.

Esimerkkinä voimakkaasta uudistusten kannattajista voidaan mainita pitkäaikainen ja ansiokas osuuskassan hallituksen puheenjohtaja **Juho Leppälehto** ja erityisesti hänen sairaskärsintönsä, ikään kuin testamentiksi jätetyt sanat: 'Osuuskassa on suurella vaivalla ja vaikeuksien kautta tänne asti pystyssä pidetty. Olen taistellut sen puolesta, en jaksakaan kestää sitä ajatusta, että kassan kellot soisivat ennen kuin minulla.'

Kun viimein kaikki puimaosuuskuntaa koskevat järjestelyt oli saatu päätökseen, koitti päivä, jolloin uutuuttaan hohtavat koneet seisovivat Koskivaaran riiden seinustalla. Se oli tapaus, jota voi verrata kertomukseen 'Kun isä lampun osti'.

Eräs sunnuntaipäivä oli määrätty koekäyttöpäiväksi. Epäilemättä ainakin koko kylän miesväki oli paikalla, sillä eihän moni ollut ikinä moisia mööpeleitä nähnyt. Koneenkäyttäjäksi oli edeltäkäs sovittu **Mikko Koskinen**, joka myös sovittuun aikaan saapui paikalle asiaankuuluvalla arvokkuudella, sillä olihan koneenkäyttäjän toimi sinä aikana niin korkealle noteerattu, että voi tehtävästään syystäkin tuntea määrättyä arvokkuutta. Mutta koska hän ei konetta tarkemmin tuntenut, eihän se suostunut käymään. Joku tiesi kertoa: 'Onhan Myöhäsen myllyllä mylläri Koivula, joka kuuluu olevan alan ammattimies.' Ja niin haettiin Koivula paikalle. Heti kävikin tämä ammattimies omaamillaan tiedoilla ja tarmolla töihin, mutta eipä kone suostunut kunnolla nytkään töihin.

Kovasti paukkuen ja savua välillä sieraimistaan puhallellen se sammui. Nyt tämä ammattimies kävi kovin epävarmaksi. Kulmiaan rypistellen hän yritti teroittaa muistiaan, ja tottahan ennen opittu asia viimein palautui mieleen. Hän oivalsi, missä tämän kaiken vika piili.

Asian selvittyä hän vakavasti selitteli isännille: 'Nämä tämän tyyppin moottorit vaativat nimenomaan aitoa apteekkilaista, pelkällä bensinillä ne eivät käynnisty.' Nyt ei muu auttanut kuin nopeasti mies asialle eikä kauan tarvinnutkaan odotella, kun tämä välttämätön aine oli konemestarin käytössä. Aikansa tämän aineen kanssa yriteltyään ja välillä siihen nurkan takana pullo kainalossa käväisten lähemmin tutustuttuaan hän teki jälleen käynnistysyrityksen tälle oikuttelevalle moottorille. Suostuihan tämä nyt viimein kunnolla siirtämään nuo mahtavat 13 hevosvoimaansa puimakoneen käytettäväksi.

Mahtavasti kumisten lähtivät nyt koneet liikkeelle ja kuin itseoikeutetusti nousi Matti Koskivaara syöttäjän paikalle ja niin upposivat ensimmäiset lyhteet tämän ihmelaitoksen armottomaan kantaan. Nyt epäilijätkin alkoivat tulla toisiin aatoksiin, kun oli pakko omin silmin todeta kuinka hienosti kullankeltaiset jyvät valuivat kauniisti ja puhtaina säkkiin.

Näin oli kyläkunta siirtynyt uuteen aikakauteen, joka siirsi huomattavan suuren ja raskaan ihmistyön koneitten kannettavaksi.

Kun tämä kaikki oli viety onnelliseen päätökseen, kuuli silti joukosta jonkun vielä valittavan, että tuli tämä sitä pullon hintaa kalliimmaksi."

Johannes Lahtisen muisteluksia voin täydentää vielä yhdellä lisäkommelluksella. Myöskään koneen huoltamista ja voitelua ei alkuun tunnettu. Isäni onnistui polttamaan moottorin laakerit ennen kuin työt alkoivat sujua tarkoitetulla tavalla. Rahakirjan kulunkipuolella on mm. laskut moottorin ruuvista, moottorin sylinterin rahdista ja sylinterin korjauksesta, magneetin korjauksesta ja Koivulan lasku koneiden laitosta.

MK